

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Krzysztof Kwiatkowski

KRR.410.001.01.2018
P/18/001

**WYSTĄPIENIE
POKONTROLNE**

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/18/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2017 r. w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 00-930 Warszawa, ul. Wspólna 30
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Krzysztof Jurgiel, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi od dnia 16 listopada 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 11)
<i>Podstawa prawna</i>	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli – Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
<i>Kontrolerzy</i>	1. Juliusz Rzeszotarski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/16/2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Ewa Całczyńska, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KRR/15/2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4) 3. Jacek Kalbarczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/14/2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 5-6) 4. Krzysztof Babicki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/13/2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 7-8)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2017², pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowych: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne w związku z wykonywaniem budżetu państwa i planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tych części budżetu państwa.

Ocenie podlegały w szczególności:

- działania związane z pobieraniem dochodów budżetowych w części 35 – Rynki rolne,
- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne, wydatków z rezerw celowych, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, zwana dalej ustawą o NIK.

² Ustawa budżetowa na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. poz. 108, ze zm.), zwana dalej ustawą budżetową na rok 2017.

- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych za 2017 r. oraz sprawozdań za IV kwartał 2017 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań w części 32 – Rolnictwo i 35 – Rynki rolne oraz w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań oraz prawidłowość prowadzenia ksiąg rachunkowych w części 33 – Rozwój wsi,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ustawy o finansach publicznych³ (dalej ufp), w tym:
  - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
  - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były w szczególności następujące działania:

- dokonanie analizy wykonania dochodów w części 35 – Rynki rolne budżetu państwa,
- dokonanie analizy stanu należności pozostałych do zapłaty,
- dokonanie analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym kontrola wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym i efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- prawidłowości dokonanych blokad,
- wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- analiza przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- dokonanie analizy stanu zobowiązań,
- dokonanie przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych prowadzonych dla dysponenta części 33 – Rozwój wsi,
- szczegółowa kontrola wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- analiza stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego w części 32 – Rolnictwo i części 33 – Rozwój wsi.

Opis działań kontrolnych przedstawiono w części V – Wyniki kontroli.

Do oceny wykonania budżetu państwa w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne wykorzystano również wyniki odrębnych kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli w: Głównym Inspektoracie Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Krajowym Centrum Hodowli Zwierząt oraz Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego.

---

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 2077.

III. Charakterystyka kontrolowanych części budżetowych

Dysponentem części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W ramach poszczególnych części realizowane były, na podstawie obowiązujących przepisów, następujące zadania finansowane z budżetu państwa i budżetu środków europejskich:

- w części 32 – Rolnictwo – zadania postępu biologicznego w produkcji roślinnej i w produkcji zwierzęcej, dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, działalność badawczo-rozwojowa, działalność statutowa 79 państwowych jednostek budżetowych, w tym: Głównego Inspektoratu Weterynarii, Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, 47 zawodowych szkół rolniczych, Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, oraz agencji wykonawczej – Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej (COBORU);
  - w części 33 – Rozwój wsi – mechanizmy i programy Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), w tym dopłaty bezpośrednie dla rolnictwa oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020), pomoc krajowa oraz koszty funkcjonowania agencji wykonawczych: Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), od dnia 1 września 2017 r. Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR), udzielano także dotacji celowych na działalność statutową dla 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego oraz dla Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.
- W 2017 r. weszły w życie przepisy tworzące nowe ramy instytucjonalnego wsparcia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce⁴ polegające na:
- ✓ utworzeniu z dniem 1 września 2017 r. jednostki odpowiedzialnej za zadania w zakresie programowania rozwoju polskiej wsi i gospodarowania nieruchomościami rolnymi – Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, będącego agencją wykonawczą w rozumieniu przepisów ufp,
  - ✓ zniesieniu Agencji Rynku Rolnego i Agencji Nieruchomości Rolnych oraz wykorzystaniu ich zasobów do zapewnienia funkcjonowania KOWR, a także realizacji nowych zadań przez ARiMR,
  - ✓ powołaniem jednej instytucji wykonującej zadania agencji płatniczej WPR Unii Europejskiej na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej – Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR);
- w części 35 – Rynki rolne – mechanizmy związane z regulacją rynków rolnych w ramach WPR, dopłaty m.in. do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych oraz do zużycia kwalifikowanego materiału siewnego, działania promocyjne i informacyjne oraz działalność statutowa państwowej jednostki budżetowej – Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, a do dnia 31 sierpnia 2017 r. przekazywano dotacje celowe i dotację podmiotową agencji wykonawczej – Agencji Rynku Rolnego (ARR).

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) kontrolą objęto dysponenta części oraz dysponenta III stopnia obsługującego urząd ministra.

⁴ Ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. poz. 623, ze zm.) oraz ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. poz. 624, ze zm.).

Zaplanowane dochody w 2017 r. w budżecie państwa w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyniosły łącznie 181.767 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 33.308 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 77.605 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 70.854 tys. zł.

Dochody zrealizowane w 2017 r. w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyniosły łącznie 1.445.988,7 tys. zł (tj. 795,5% planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2017⁵), z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 44.534,1 tys. zł (tj. 133,7% planu),
- części 33 – Rozwój wsi – 1.303.498,9 tys. zł (tj. 1.679,7% planu),
- części 35 – Rynki rolne – 97.955,7 tys. zł (tj. 138,3% planu).

Dochody zrealizowane w powyższych trzech częściach stanowiły 0,4% łącznych dochodów budżetu państwa w 2017 r.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie państwa w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyniosły w 2017 r. łącznie 5.470.651,8 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 1.300.279,4 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 3.902.602,4 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 267.770 tys. zł.

Zrealizowane wydatki budżetu państwa w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyniosły w 2017 r. łącznie 5.158.889,6 tys. zł (tj. 94,3% planu po zmianach), z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 1.172.287 tys. zł (tj. 90,2% planu po zmianach),
- części 33 – Rozwój wsi – 3.727.839,8 tys. zł⁶ (tj. 95,5% planu po zmianach),
- części 35 – Rynki rolne – 258.762,8 tys. zł (tj. 96,6% planu po zmianach).

Wydatki poniesione w ramach wyżej wymienionych części stanowiły 1,4% łącznych wydatków budżetu państwa w 2017 r.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie środków europejskich w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyniosły w 2017 r. łącznie 17.901.767,3 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 21.112,3 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 17.438.279 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 442.376 tys. zł.

Z budżetu środków europejskich w ramach części, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydatkowano łącznie kwotę 17.175.033,7 tys. zł (tj. 95,9% planu po zmianach), z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 17.393,4 tys. zł (tj. 82,4% planu po zmianach),
- części 33 – Rozwój wsi – 16.725.735,4 tys. zł (tj. 95,9% planu po zmianach),
- części 35 – Rynki rolne – 431.904,9 tys. zł (tj. 97,6% planu po zmianach).

Wydatki te stanowiły 35,8% łącznych wydatków budżetu środków europejskich w 2017 r.

⁵ Ustawa budżetowa na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

⁶ Wykonane wydatki w części 33 – Rozwój wsi prezentowane są łącznie z wydatkami niewygasającymi w 2017 r. w wysokości 19.442,2 tys. zł.

Ocena prezentowana w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym uwzględnia również wyniki kontroli dwóch państwowych jednostek budżetowych (dysponenci III stopnia) podległych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, tj. Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt finansowanego w ramach w części 32 – Rolnictwo i Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych finansowanego w ramach części 35 – Rynki rolne, a także wyniki kontroli wykorzystania dotacji celowych przez państwową osobę prawną – Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego przyznanych w ramach części 33 – Rozwój wsi.

IV. Ocena

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁷ wykonanie budżetu państwa w 2017 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne.

Działania kontrolne przeprowadzone zgodnie z celem i zakresem kontroli we wszystkich obszarach, nie wykazały nieprawidłowości.

V. Wyniki kontroli

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

Dochody zrealizowane w części 32 – Rolnictwo wyniosły 44.534,1 tys. zł i były o 33,7% (tj. o 11.226,1 tys. zł) wyższe od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2017 r. ustalonego w kwocie 33.308 tys. zł oraz wyższe o 4,5% od wykonania w 2016 r. wynoszącego 42.612,3 tys. zł.

Główne źródła dochodów stanowiły m.in. opłaty za czynności kontrolne wykonywane przez graniczne inspektoraty weterynarii, opłaty pobierane przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą związane z agrochemiczną obsługą rolnictwa, wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, opłaty za zezwolenia na sprowadzanie i rejestrację środków ochrony roślin oraz substancji aktywnych pobierane przez MRiRW, opłaty dotyczące badania odmian i prowadzenia rejestru odmian pobierane przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych.

Uzyskanie wyższych dochodów od pierwotnie prognozowanych dotyczyło głównie:

- granicznych inspektoratów weterynarii – w związku ze wzmożonym ruchem na granicy polsko-ukraińskiej, zmianą przewożonego asortymentu, za który pobierane były wyższe opłaty,
- COBORU – w związku z wyższą niż pierwotnie zakładano liczbą zgłoszeń do badań rejestrowych,
- Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – z tytułu opłat związanych z zezwoleniami na sprowadzenie i rejestrację środków ochrony roślin oraz substancji aktywnych, wpływów z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych.

Na koniec 2017 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 32 – Rolnictwo wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 3.284,7 tys. zł. Zaległości według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosły 2.535,3 tys. zł i były niższe o 30 tys. zł, tj. o 1,2% od zaległości na koniec 2016 r. Zaległości te wynikały głównie z niezwróconej dotacji celowej za lata 2011–2012, wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem przez Krajową Radę Izb

⁷ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

Rolniczych, a także z niezapłaconego czynszu za najem powierzchni w gmachu MRIRW.

Dochody zrealizowane w części 33 – Rozwój wsi wyniosły 1.303.498,9 tys. zł i były wyższe o 1.579,7% (tj. o 1.225.893,9 tys. zł) od prognozy dochodów określonej w ustawie budżetowej na 2017 r. w wysokości 77.605 tys. zł. Było to związane z uzyskaniem wyższych niż planowano dochodów z Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR) ze sprzedaży mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Zasób WRSP). Dochody zrealizowane w 2017 r. były wyższe o 18,9% od wykonania w 2016 r. wynoszącego 1.096.095,9 tys. zł.

Na koniec 2017 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 33 – Rozwój wsi wystąpiły należności pozostałe do zapłaty równe zaległościom netto w kwocie 0,4 tys. zł.

Dochody zrealizowane w części 35 – Rynki rolne⁸ wyniosły 97.955,7 tys. zł i były wyższe o 38,3% (tj. o 27.101,7 tys. zł) od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2017 r. ustalonego w wysokości 70.854 tys. zł oraz niższe o 64,4% od wykonania w 2016 r. wynoszącego 275.399,2 tys. zł.

Główne źródła dochodów w części 35 – Rynki rolne stanowiły uzyskane przez ARR opłaty cukrowe oraz z tytułu opłaty specjalnej za przekroczenie krajowej kwoty dostaw w ramach mechanizmu Kwotowanie Produkcji Mleka.

Szczegółowym badaniem objęto dobraną celowo (ze względu na najwyższe kwoty) próbę dochodów w tej części. Były to dochody z tytułu opłat cukrowych uzyskane w 2017 r. przez ARR i przekazane na rachunek dochodów budżetu państwa dysponenta części w kwocie 73.964 tys. zł, co stanowiło 75,5% kwoty dochodów zrealizowanych w tej części. Ustalono, że dochody budżetowe zostały prawidłowo zakwalifikowane przez dysponenta części do dochodów nieprzypisanych, właściwie zaewidencjonowane w księgach rachunkowych oraz terminowo przekazane na centralny rachunek bieżący budżetu państwa.

Zrealizowanie w 2017 r. dochodów w kwotach niższych niż w 2016 r. wynikało m.in. z faktu, iż zadania związane z przekazywaniem do budżetu państwa dochodów z tytułu opłat za przekroczenie krajowej kwoty dostaw w ramach mechanizmu Kwotowanie Produkcji Mleka oraz opłat cukrowych z dniem 1 września 2017 r. przejął od zniesionej ARR Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, którego działalność, a więc i wyżej wymienione dochody, klasyfikowane były w ramach części 33 – Rozwój wsi.

Na koniec 2017 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 35 – Rynki rolne wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 110,3 tys. zł, które były równe zaległościom netto. Należności te były wyższe od stanu na koniec 2016 r. o 35,7%, tj. o 29 tys. zł. Powodem wzrostu należności było m.in. nieuregulowanie opłat za badania laboratoryjne artykułów rolno-spożywczych przeprowadzonych stosownie do art. 31 i 39 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych⁹ oraz niezapłacenie kar pieniężnych wymierzonych na podstawie art. 24 i 25 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym¹⁰. Należności wystąpiły głównie wobec Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (GIJHARS).

⁸ Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r., w związku ze stwierdzonym w części 35 – Rynki rolne wzrostem o ponad 20% zaległości na koniec 2017 r. w porównaniu do stanu na koniec 2016 r., dochody tej części objęto kontrolą w pełnym zakresie.

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 2212.

¹⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1054.

W trakcie odrębnej kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. przeprowadzanej przez NIK w GIJAHS¹¹, stwierdzono, że dochody budżetowe w tej jednostce były ustalane i ewidencjonowane rzetelnie, a także podejmowano czynności w celu wyegzekwowania zaległych należności.

(dowód: akta kontroli str. 2485-2499, 3017-3023, 3071, 3151-3157, 3228-3229)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności MRiRW w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2017 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie dochodów części 35 – Rynki rolne. Dochody tej części zostały prawidłowo zaewidencjonowane i terminowo przekazane na centralny rachunek bieżący budżetu państwa. Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. kontrolę dochodów w części 32 – Rolnictwo i części 33 – Rozwój wsi ograniczono do dokonania analizy porównawczej danych dotyczących wykonania dochodów budżetowych w 2017 r. z danymi roku 2016.

2. Wydatki

2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Wydatki zaplanowane w ustawie budżetowej na 2017 r. w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w łącznej kwocie 4.774.998 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – w kwocie 859.797 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – w kwocie 3.457.030 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – w kwocie 458.171 tys. zł,

zostały w 2017 r. zwiększone ze środków pochodzących z rezerw celowych (ujętych w części 83 budżetu państwa) o kwotę 695.653,8 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo o 440.482,4 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi o 255.171,4 tys. zł.

Na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, określonych w ustawie budżetowej na rok 2017¹² dokonano przeniesienia wydatków budżetowych w kwocie 190.401 tys. zł, określonych w ustawie budżetowej na rok 2017 z części 35 – Rynki rolne do części 33 – Rozwój wsi, co było związane z realizacją zadań określonych w ustawie z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa¹³.

Plan wydatków (po zmianach) ustalony został w łącznej kwocie 5.470.651,8 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo – 1.300.279,4 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi – 3.902.602,4 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne – 267.770 tys. zł.

Z przyznanej kwoty rezerw celowych wykorzystano 564.799,1 tys. zł (tj. 81,2%), z tego w:

- części 32 – Rolnictwo wykorzystano 334.346 tys. zł (75,9% kwoty przyznaczonych rezerw),

¹¹ Wystąpienie pokontrolne NIK do Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z dnia 26 marca 2018 r., znak KRR.410.001.04.2018 P/18/001.

¹² Dz. U. poz. 1586, ze zm.

¹³ Dz. U. poz. 623 i 1503.

- części 33 – Rozwój wsi wykorzystano 230.453,1 tys. zł (90,3% kwoty przyznanych rezerw).

Prawidłowość dokonania zmian w planie finansowym wydatków dysponenta części oraz celowość ich wykorzystania skontrolowano na próbie pięciu decyzji Ministra Rozwoju i Finansów – czterech w części 32 – Rolnictwo na kwotę 399.603,4 tys. zł, tj. 90,7% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części oraz jednej decyzji w części 33 – Rozwój wsi na kwotę 100.000 tys. zł, tj. 39,2% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części. Dysponent części, po prawidłowym wprowadzeniu zmian w planie wydatków, wynikających z decyzji Ministra Rozwoju i Finansów wykorzystał otrzymane środki zgodnie z tymi decyzjami:

- w części 32 – Rolnictwo:
  - ✓ w kwocie 399.283 tys. zł – na sfinansowanie dopłat do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, stosownie do zawartych na 2017 r. umów z zakładami ubezpieczeń w sprawie dopłat udzielanych na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich¹⁴; środki te wykorzystano w wysokości 295.417,6 tys. zł, tj. w 74%, z uwagi na mniejszą od planowanej liczbę zawartych umów ubezpieczenia upraw rolnych oraz mniejszą powierzchnię ubezpieczonych upraw rolnych w stosunku do zaplanowanej;
  - ✓ w kwocie 256,2 tys. zł – dla nadzorowanych szkół rolniczych na sfinansowanie wyposażenia gabinetów profilaktyki zdrowotnej w związku z ustawą z dnia 15 września 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach zapewniających poprawę jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej¹⁵ oraz w związku z ustawą z dnia 9 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2017¹⁶; środki zostały wykorzystane w kwocie 255,3 tys. zł, tj. w 99,6%;
  - ✓ w kwocie 64,2 tys. zł dla nadzorowanych szkół rolniczych na zapewnienie uczniom objętych obowiązkiem szkolnym dostępu do bezpłatnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych; środki zostały wykorzystane w kwocie 43 tys. zł, tj. w 67%, w związku z niższymi faktycznymi potrzebami szkół w tym zakresie;
- w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 100.000 tys. zł na sfinansowanie pomocy udzielanej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2017 r. dla producentów rolnych, którzy ponieśli szkody spowodowane wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, które wystąpiły wiosną 2017 r.; środki wykorzystano w kwocie 96.650,7 tys. zł, tj. w 96,7%.

W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych wynikały z potrzeb jednostek, a środki zostały przeznaczone na realizację zadań opisanych we wnioskach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do Ministra Rozwoju i Finansów o uruchomienie rezerw celowych.

Badaniem prawidłowości dokonania zmian w planie finansowym wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW objęto wszystkie decyzje Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa w 2017 r. (sześć), na podstawie, których przyznano środki dysponentowi III stopnia w 2017 r. z rezerw celowych.

¹⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 2047.

¹⁵ Dz. U. poz. 1774.

¹⁶ Dz. U. poz. 2161.

Po prawidłowym wprowadzeniu zmian w planie finansowym wydatków, dysponent III stopnia przeznaczył środki zgodnie z decyzjami Ministra Rozwoju i Finansów:

- w części 32 – Rolnictwo; środki w kwocie 215 tys. zł były przeznaczone na sfinansowanie: wydatków związanych z przejęciem przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nadzoru właścicielskiego nad 21 spółkami Skarbu Państwa z sektora rolno-spożywczego i przeniesieniem 11 pracowników z Ministerstwa Skarbu Państwa w likwidacji do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, prac komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych powołanych w 2017 r. do spraw awansu zawodowego nauczycieli, dodatków służby cywilnej dla urzędników służby cywilnej; środki te wykorzystane zostały w 93,5%, tj. w kwocie 201 tys. zł;
- w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 4.571,4 tys. zł na sfinansowanie:
  - ✓ wynagrodzeń (wraz z pochodnymi) dla trzech członków korpusu służby cywilnej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi; z przyznanej kwoty w wysokości 328,2 tys. zł wykorzystano 324,1 tys. zł, tj. 98,8%;
  - ✓ wydatków związanych z przeniesieniem pracowników z Ministerstwa Skarbu Państwa w likwidacji oraz przejęciem przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nadzoru właścicielskiego nad 21 spółkami Skarbu Państwa z sektora rolno-spożywczego; z przyznanej kwoty w wysokości 658 tys. zł wykorzystano 638,6 tys. zł, tj. 97,1%;
  - ✓ kosztów realizacji w 2017 r. operacji partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW)¹⁷ w ramach Planu Operacyjnego Jednostki Centralnej i Instytucji Zarządzającej KSOW na lata 2016–2017, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020, dla jednostki realizującej – Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; z przyznanej kwoty 3.585,2 tys. zł wykorzystano 2.020 tys. zł, tj. 56,3%, a powodem niewykonania wydatków była mniejsza liczba zawartych umów z partnerami KSOW przez jednostkę centralną – na 29 wybranych operacji w siedmiu przypadkach nie doszło do zawarcia umowy, a ponadto jeden partner odstąpił od realizacji umowy.

W wyniku kontroli prawidłowości wprowadzania zmian wynikających z podziału rezerw celowych i wykorzystania środków otrzymanych z rezerw celowych nie stwierdzono nieprawidłowości. Zwiększenia planowanych wydatków wynikały z potrzeb jednostek, a środki zostały przeznaczone na realizację zadań wskazanych w decyzjach Ministra Rozwoju i Finansów o uruchomieniu rezerw celowych.

W 2017 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie występował z wnioskiem do Ministra Rozwoju i Finansów o uruchomienie środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa na rok 2017.

W związku z nadmiarem posiadanych środków przez jednostki realizujące wydatki budżetowe (m.in. na skutek niezrealizowania części zadań w 2017 r. i uzyskania oszczędności), Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjął 11 decyzji o blokowaniu

---

¹⁷ Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich jest jednym z podmiotów wspierających rozwój obszarów wiejskich w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014–2020 współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach pomocy finansowej Unii Europejskiej. Głównym celem sieci, zarówno na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz wspólnotowym, jest zapewnienie efektywnego i dynamicznego rozwoju obszarów wiejskich poprzez wymianę informacji i rozpowszechnienie dobrych praktyk w zakresie realizowanych programów i projektów dotyczących obszarów wiejskich, poprawę wdrażania instrumentów rozwoju obszarów wiejskich oraz zapewnienie efektywnej oceny wdrażania tych instrumentów. Główną strukturę KSOW stanowią Sekretariat Centralny w MRiRW i 16 Sekretariatów Regionalnych funkcjonujących w samorządach województw.

planowanych wydatków budżetowych w 2017 r. na kwotę ogółem 227.079,8 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo na kwotę 110.272,6 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi na kwotę 116.638,2 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne na kwotę 169 tys. zł.

Blokowanie planowanych wydatków przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nastąpiło prawidłowo, niezwłocznie po otrzymaniu wniosków z jednostek, stosownie do przepisów ufp.

Wydatki w części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w kwocie 1.172.287 tys. zł, co stanowiło 90,2% planu po zmianach i w porównaniu do 2016 r. były wyższe o 257.109,9 tys. zł, tj. o 28,1%. Wykonanie wyższych wydatków w 2017 r. w porównaniu do 2016 r. wynikało głównie z wydatkowania wyższej kwoty na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich o 189.095.4 tys. zł (tj. więcej o 91,4% w stosunku do wydatków na ten cel w 2016 r.). Z kolei wykonanie wydatków niższych niż w planie po zmianach na 2017 r. wynikało głównie z wydatkowania niższych niż planowano wydatków na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, tj. z zaplanowanych środków w wysokości 500.000 tys. zł wydatkowano 396.152,3 tys. zł. Niepełne wykonanie wydatków związane było z mniejszą liczbą zawartych umów ubezpieczenia upraw rolnych oraz mniejszą powierzchnią ubezpieczonych upraw rolnych w stosunku do zaplanowanej.

U dysponenta części 32 – Rolnictwo kontrolą objęto udzielenie i rozliczenie dotacji na łączną kwotę 396.152,4 tys. zł, co stanowiło 57,6% zrealizowanych dotacji przez dysponenta części 32 – Rolnictwo w 2017 r. (688.261,5 tys. zł). Dotacja przeznaczona była na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich i została przekazana pięciu zakładom ubezpieczeniowym na podstawie zawartych umów przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W umowach zostały określone górne limity dopłat do wykorzystania przez poszczególne zakłady ubezpieczeń na łączną kwotę 500.000 tys. zł. W umowach z zakładami ubezpieczeń zostały zawarte postanowienia dotyczące sposobu oraz terminów przekazania i rozliczenia dotacji, a także warunki zwrotu dotacji na dopłaty w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania nienależnie lub w nadmiernej wysokości. Przekazanie środków zakładom ubezpieczeń następowało po przedłożeniu przez nie wniosków o dotację, które były sporządzone na podstawie danych wynikających z umów ubezpieczenia zawartych z producentami rolnymi.

W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zawartą umową oraz z zasadami określonymi w ufp oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Wydatkowanie dotacji nastąpiło zgodne z planem. Zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń przez zakłady ubezpieczeń.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części wyniosły 127.662,9 tys. zł (tj. 94,4% planu po zmianach).

U dysponenta III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków budżetu państwa w kwocie 37.948,8 tys. zł (tj. 29,7% wydatków dysponenta III stopnia zrealizowanych w ramach części 32 – Rolnictwo w wysokości 127.662,9 tys. zł). Doboru próby do badania dokonano z wykorzystaniem metody monetarnej (MUS¹⁸), na podstawie wygenerowanych zapisów księgowych odpowiadających bieżącym i majątkowym wydatkom budżetowym dysponenta III

¹⁸ MUS (ang. Monetary Unit Sampling) jest to metoda losowania wydatków z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

stopnia w MRiRW. Badaniem objęto 31 zapisów księgowych na łączną kwotę 37.948,8 tys. zł wydatków z tego: w grupie wydatków bieżących¹⁹ – 28 zapisów na kwotę 36.913,9 tys. zł oraz w grupie wydatków majątkowych – trzy zapisy na kwotę 1.034,9 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wydatki były poniesione w sposób celowy i oszczędny, umożliwiając terminową realizację zadań w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek.

W ramach powyższej próby wydatków w kwocie 37.948,8 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości pod względem wyboru trybu udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych²⁰ (ustawa pzp).

W wyniku szczegółowej analizy trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonych w 2017 r. w ramach części 32 – Rolnictwo, tj.:

- dwóch postępowań w trybie przetargu nieograniczonego na wykonanie usługi ochrony fizycznej oraz monitoring elektroniczny osób i mienia oraz świadczenie usługi utrzymania czystości powierzchni użytkowych w budynku MRiRW, na łączną kwotę wydatków budżetu państwa w 2017 r. w wysokości 1.851,2 tys. zł,
- zamówienia, do którego nie stosowano ustawy pzp, (tj. zamówienia, którego wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro – art. 4 pkt 8 ustawy pzp) dotyczącego zakupu opon letnich na kwotę 15,9 tys. zł,

nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie udzielania zamówień publicznych.

Zobowiązania w części 32 – Rolnictwo na koniec 2017 r. wyniosły 20.132 tys. zł i były niższe o 24,4% od zobowiązań na koniec 2016 r. Dotyczyły przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2017 r. oraz pochodnych od wynagrodzeń. Na koniec 2017 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

W ramach odrębnie prowadzonej kontroli²¹, Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykonanie planu finansowego w 2017 r. przez Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt, jednostkę podległą Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wydatki w części 33 – Rozwój wsi zostały zrealizowane w kwocie 3.727.839,8 tys. zł, co stanowiło 95,5% planu po zmianach i w porównaniu do 2016 r. były wyższe o 108.365,6 tys. zł, tj. o 3%.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2017 r. nie wygasają z upływem roku

¹⁹ Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. ze szczegółowego badania wydatków wyłączono grupę wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych w §§ 401-408 dotyczących wynagrodzeń osobowych i dodatkowego wynagrodzenia rocznego, §§ 411-414 dotyczących składek od wynagrodzeń na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy, ubezpieczenia zdrowotne i wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, § 418 Równoważniki pieniężne i ekwiwalenty dla żołnierzy i funkcjonariuszy oraz pozostałe należności, § 420 Fundusz operacyjny, a także w § 444 Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

²⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm.

²¹ Wystąpienie pokontrolne NIK do Dyrektora Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt z dnia 26 marca 2018 r., znak KRR.410.001.03.2018 P/18/001.

budżetowego²², do wydatkowania do końca marca 2018 r. zostały przeniesione wydatki z tytułu dotacji majątkowej dla ARiMR w wysokości 19.442,2 tys. zł. Spowodowane to było wydłużeniem dwóch postępowań przetargowych na zakup serwerów na potrzeby systemów aplikacyjnych i zakup urządzeń na potrzeby systemu backup w ARiMR.

U dysponenta części 33 – Rozwój wsi kontrolą objęto prawidłowość udzielenia i rozliczenia dotacji celowych w łącznej kwocie 810.020,6 tys. zł, z tego:

- 788.172 tys. zł na pomoc krajową udzielaną przez ARiMR, w tym na dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i częściową spłatę kapitału kredytów,
- 21.848,6 tys. zł na realizację zadań przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolnictwa z zakresu doradztwa rolniczego, wydatki majątkowe oraz bieżące w ramach pomocy technicznej PROW 2014–2020 w celu wykonywania zadań KSOW,

co stanowiło 21,8% zrealizowanych dotacji w tej części (3.709.076,4 tys. zł).

Przekazywanie i rozliczenie dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło zgodnie z zawartą umową oraz z zasadami określonymi w ufp i innymi obowiązującymi przepisami prawa.

W wyniku odrębnej kontroli prowadzonej w Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego (MODR)²³ w zakresie wykorzystania dotacji celowych przyznanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi stwierdzono nieprawidłowość polegającą na przekazaniu przychodów uzyskanych z tytułu kar umownych w kwocie 45,2 tys. zł na rachunek wydatków zamiast na rachunek dochodów Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ponadto Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę na uchybienia w funkcjonowaniu mechanizmów kontroli zarządczej w MODR polegające na braku bieżącego monitorowania realizacji dyspozycji płatności dokonywanych ze środków dotacji celowej oraz niedostosowania się do postanowień umów o udzielenie dotacji w części dotyczącej prowadzenia operacji na wyodrębnionych rachunkach bankowych celem ustalenia faktycznych przepływów finansowych środków dotacji celowych.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyjaśnił, że w ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad MODR „w umowach o dotacje celową zawieranych z ośrodkami doradztwa rolniczego wprowadzono dodatkowe postanowienie, zobowiązujące dyrektorów ośrodków doradztwa rolniczego do przedstawienia w rozliczeniu dotacji celowej za 2018 r. informacji o saldzie rachunku bankowego, na który w 2018 r. będzie przekazywana dotacja celowa. (...) Powyższe zapobiegnie możliwości finansowania zadań, realizowanych z udziałem dotacji celowej, ze środków z innych rachunków bankowych, będących w dyspozycji danego ośrodka doradztwa rolniczego”.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaznaczył także, że przeprowadzono szkolenia z głównymi księgowymi oraz dyrektorami ośrodków doradztwa rolniczego w zakresie poprawności realizacji umów o dotację celową.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części wyniosły 18.734,6 tys. zł (tj. 88,9% planu wydatków po zmianach).

U dysponenta III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków bieżących w kwocie 3.341,5 tys. zł (tj. 17,8% wydatków dysponenta III stopnia zrealizowanych w tej części, tj. 18.734,6 tys. zł), odpowiadającą 46 zapisom

²² Dz. U. poz. 2426.

²³ Wystąpienie pokontrolne NIK do Dyrektora Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z dnia 26 marca 2018 r., znak KRR.410.001.05.2018 P/18/001.

księgowym, wylosowanym z wykorzystaniem metody monetarnej. Dysponent III stopnia nie dokonywał wydatków majątkowych w tej części.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek.

W badaniu wylosowanej próby wydatków w kwocie 3.341,5 tys. zł, pod względem prawidłowości wyboru trybu udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy pzp, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku szczegółowej analizy trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w ramach części 33 – Rozwój wsi przeprowadzonych w 2017 r. w trybie przetargu nieograniczonego na:

- wykonanie usługi ochrony fizycznej oraz monitoring elektroniczny osób i mienia,
- wykonanie robót polegających na wymianie wykładziny w holach budynku MRiRW,
- świadczenie usługi utrzymania czystości powierzchni użytkowych w budynku MRiRW,

na łączną kwotę wydatków budżetu państwa w 2017 r. w części 33 – Rozwój wsi w wysokości 989,2 tys. zł, nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie udzielania zamówień publicznych.

Zobowiązania w części 33 – Rozwój wsi na koniec 2017 r. wyniosły 879,1 tys. zł i były wyższe o 2,8% od zobowiązań na koniec 2016 r. Dotyczyły przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2017 r. oraz pochodnych od wynagrodzeń. Na koniec 2017 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Wydatki w części 35 – Rynki rolne zostały zrealizowane w kwocie 258.762,8 tys. zł, co stanowiło 96,6% planu po zmianach i w porównaniu do 2016 r. były niższe o 298.190,1 tys. zł, tj. o 53,5%. Niższe wykonanie wydatków – dotacji celowych w tej części w 2017 r. w porównaniu do 2016 r. wynikało przede wszystkim z powodu zniesienia z dniem 31 sierpnia 2017 r. Agencji Rynku Rolnego.

U dysponenta części 35 – Rynki rolne kontrolą objęto udzielenie i rozliczenie dotacji celowej w kwocie 100.547 tys. zł na: realizację pomocy krajowej udzielanej przez ARR, w tym na dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych oraz do materiału siewnego, działania w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, wspieranie współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą, co stanowiło 44,4% zrealizowanych dotacji w tej części w wysokości 226.227 tys. zł.

W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zawartą umową z ARR oraz z zasadami określonymi w ufp oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Wydatkowanie dotacji było zgodne z planem, zadania dotowane z budżetu państwa zostały zrealizowane, zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp. Dysponent części weryfikował wykorzystanie dotacji zgodnie z przeznaczeniem na podstawie przedstawionego rozliczenia rzeczowego i finansowego.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w tej części wyniosły 10.578,6 tys. zł (tj. 99,7% planu wydatków po zmianach).

U dysponenta III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków bieżących budżetu państwa w kwocie 2.611,4 tys. zł (tj. 24,7% wydatków dysponenta III stopnia zrealizowanych w tej części w wysokości 10.578,6 tys. zł), odpowiadającym 33 zapisom księgowym wylosowanym z wykorzystaniem metody monetarnej. Dysponent III nie dokonywał wydatków majątkowych w ramach tej części.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek.

W badaniu powyższej próby wydatków w kwocie 2.611,4 tys. zł, pod względem prawidłowości wyboru trybu udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy pzp, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku szczegółowej analizy trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w ramach części 35 – Rynki rolne przeprowadzonych w 2017 r., w tym:

- dwóch postępowań w trybie przetargu nieograniczonego na wykonanie usługi ochrony fizycznej oraz monitoring elektroniczny osób i mienia oraz na wykonanie robót polegających na wymianie wykładziny w holach budynku MRiRW,
- jednego postępowania zrealizowanego w trybie zamówienia z wolnej ręki na organizację pikniku Poznaj Dobrą Żywność,

na łączną kwotę wydatków budżetu państwa w 2017 r. w części 35 – Rynki rolne w wysokości 580,5 tys. zł, nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie udzielania zamówień publicznych.

Zobowiązania w części 35 – Rynki rolne na koniec 2017 r. wyniosły 1.402,4 tys. zł i były niższe o 2,9% od zobowiązań na koniec 2016 r. Dotyczyły przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2017 r. oraz pochodnych od wynagrodzeń. Na koniec 2017 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(dowód: akta kontroli str. 1654-1791, 2543-2549, 2621, 2625-2641, 3026-3042, 3158-3227, 3236-3244, 3291-3461, 3480-3545, 3644)

W ramach odrębnie prowadzonej kontroli²⁴, Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykonanie planu finansowego w 2017 r. Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, jednostkę podległą Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, finansowaną w ramach części 35 – Rynki rolne.

W 2017 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawował nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej według zasad określonych w art. 175 upf. W wyniku kontroli przeprowadzonych przez pracowników jednostek organizacyjnych MRiRW w 41 przypadkach kierownikom jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydano zalecenia pokontrolne.

Nadzór prowadzony był również poprzez realizację planu audytu wewnętrznego. W 2017 r. Zespół Audytu Wewnętrznego w Biurze Dyrektora Generalnego MRiRW zrealizował cztery audyty oraz 15 zadań audytowych.

Oceny stopnia realizacji zadań finansowanych środkami z dotacji z budżetu państwa dokonywano w MRiRW na wstępnym etapie przede wszystkim pod kątem

²⁴ Wystąpienie pokontrolne NIK do Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z dnia 26 marca 2018 r., znak KRR.410.001.04.2018 P/18/001.

zapewnienia prawidłowości realizacji dotowanych zadań z przepisami prawa oraz prawidłowości kalkulacji kosztów zawartych we wnioskach o dotacje, a także na etapie końcowym poprzez weryfikację sprawozdań merytorycznych oraz rozliczeń finansowych. W ramach sprawowanego nadzoru nad wykorzystaniem dotacji organizowane były również spotkania z pracownikami jednostek realizującymi wydatki w ramach dotacji.

Dysponent III stopnia w MRiRW monitorował dochody i wydatki budżetowe, a wyniki analiz przedkładał w miesięcznych informacjach Dyrektorowi Generalnemu MRiRW.

W zakresie wykonania budżetu państwa oraz budżetu państwa sporządzane były i akceptowane przez kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- syntetyczna informacja z wykonania dochodów, wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich za I kwartał 2017 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne;
- syntetyczna informacja z wykonania dochodów, wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich za I półrocze 2017 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne;
- syntetyczna informacja z wykonania dochodów, wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich za III kwartał 2017 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne;
- informacja z realizacji planu wydatków budżetowych oraz wydatków budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym za I półrocze 2017 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

Wydatki budżetu środków europejskich zaplanowane w ustawie budżetowej na 2017 r. w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w łącznej kwocie 10.091.764 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo w kwocie 21.111 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi w kwocie 9.758.664 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne w kwocie 311.989 tys. zł,

zostały zwiększone w 2017 r. ze środków pochodzących z rezerw celowych o kwotę 7.810.003,3 tys. zł, tj. w:

- części 32 – Rolnictwo o 1,3 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi o 7.679.615 tys. zł,
- części 35 – Rynki rolne o 130.387 tys. zł.

W efekcie plan po zmianach w części 32 – Rolnictwo wyniósł 21.112,3 tys. zł, w części 33 – Rozwój wsi – 17.438.279 tys. zł oraz w części 35 – Rynki rolne – 442.376 tys. zł.

Z przyznanej kwoty rezerw celowych wykorzystano 7.107.165,6 tys. zł (tj. 91%), z tego w częściach: 33 – Rozwój wsi – 6.987.249,7 tys. zł (91%) oraz 35 – Rynki rolne – 119.915,9 tys. zł (92%). Środki zostały przeznaczone na realizację zadań agencji płatniczych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

Środki z rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi nie zostały wykorzystane w całości w związku z niższym niż prognozowano zapotrzebowaniem środków przez ARiMR na realizację płatności w ramach I filara Wspólnej Polityki Rolnej i korektą prognozy wydatków w tym zakresie, złożoną przez ARiMR już po wydaniu decyzji

przez Ministra Finansów o uruchomieniu wydatków z rezerw celowych budżetu środków europejskich.

Kontrolą prawidłowości zmian planu, wynikających z podziału rezerw celowych objęto: w części 32 – Rolnictwo - zmiany planu na kwotę 1,3 tys. zł, tj. 100% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych, w części 33 – Rozwój wsi – zmiany planu na kwotę 7.679.615 tys. zł, tj. 100% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych, w części 35 – Rynki rolne – zmiany na kwotę 130.387 tys. zł, tj. 100% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych.

W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych wynikały z potrzeb jednostek, a środki zostały przeznaczone na realizację zadań opisanych we wnioskach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do Ministra Rozwoju i Finansów o uruchomienie rezerw celowych. Uruchamianie środków z rezerw celowych następowało zgodnie z procedurą określoną w art. 154 ufp.

W 2017 r. wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie łącznej 17.175.033,7 tys. zł, tj. 95,9% planu po zmianach w wysokości 17.901.767,3 tys. zł. Niepełne wykonanie planu wynikało głównie z niższego od planowanego zapotrzebowania Agencji na środki europejskie na realizację I filara WPR, w szczególności na realizację systemów wsparcia bezpośredniego (płatności bezpośrednie). W związku z niższym zapotrzebowaniem na powyższe środki ARiMR wystąpiła do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o dokonanie blokowania planowanych wydatków w budżecie środków europejskich na kwotę 690.295 tys. zł, tj. 4,7% planu po zmianach budżetu środków europejskich na realizację I filara WPR w części 33 – Rozwój wsi. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonał blokowania powyższych planowanych wydatków w budżecie środków europejskich. Blokowanie planowanych wydatków przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi było zgodne z wnioskiem ARiMR i zostało dokonane na podstawie przepisów ufp.

W części 32 – Rolnictwo wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 17.393,4 tys. zł, co stanowiło 82,4% planu po zmianach, w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 16.725.735,4 tys. zł, tj. 95,9% planu po zmianach oraz w części 35 – Rynki rolne w kwocie 431.904,9 tys. zł, tj. 97,6% planu po zmianach. Niepełne wykorzystanie środków w części 32 - Rolnictwo dotyczyło w szczególności realizacji przez szkoły rolnicze nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi programów operacyjnych 2014–2020 i spowodowane było m.in: brakiem akceptacji przez właściwe instytucje zarządzające lub pośredniczące części kosztów jako koszty kwalifikowalne, przesunięciami zaplanowanych prac z przyczyn losowych lub oszczędnościami w wyniku rozstrzygniętych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Wydatki budżetu środków europejskich w 2017 r. były o 30,5% niższe od wykonanych w 2016 r. co wynikało w szczególności z niższego w 2017 r. w porównaniu do 2016 r. o 23,7% limitu wydatków w ramach WPR w zakresie środków europejskich²⁵. Ponadto niższe od zaplanowanego w 2017 r. wykorzystanie środków wynikało m.in.: z niższego zapotrzebowania Agencji na środki europejskie na realizację I filara WPR, w szczególności na realizację systemów wsparcia bezpośredniego (płatności bezpośrednie) oraz z niższego niż zakładano na etapie prac nad projektem ustawy budżetowej na 2017 r. poziomu wydatków na realizację Programu Rozwoju Obszarów

²⁵ Limity kwot wydatków w ramach Wspólnej Polityki Rolnej zostały określone w tabeli nr 2 zał. 16 do ustawy budżetowej odpowiednio na 2016 r. i 2017 r.

Wiejskich 2014–2020, co było efektem mniejszej liczby złożonych wniosków o przyznanie pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 52-57, 91-158, 355-364, 1397-1405)

W ramach części 32 – Rolnictwo kontrolą objęto procedurę przekazywania w 2017 r. środków z budżetu środków europejskich przez dysponenta części – na zadania realizowane przez szkoły rolnicze, na podstawie art. 188 ust. 2 ufp oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności²⁶. Szczegółowym badaniem objęto procedurę przekazywania środków na realizację przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Czechosłowackiej Brygady Spadochronowej w Nowosielskach czterech projektów finansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020 w łącznej kwocie 6.314 tys. zł. Wydatki te stanowiły 36,3% wydatków zrealizowanych w tej części (17.393,4 tys. zł). W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Procedura przekazywania przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi płatności z budżetu środków europejskich na dofinansowanie realizacji zadań była zgodna z przepisami prawa.

W części 33 – Rozwój wsi oraz w części 35 – Rynki rolne badaniem objęto wydatki budżetu środków europejskich zrealizowane przez dysponenta części na łączną kwotę 2.911.423 tys. zł z tego w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 2.789.726,3 tys. zł, tj. 16,7% płatności z budżetu środków europejskich w tej części w 2017 r. oraz w części 35 – Rynki rolne w kwocie 121.696,7 tys. zł, tj. 28,2% płatności z budżetu środków europejskich w tej części w 2017 r.

Badanie dotyczyło wydatków zrealizowanych dla dwóch agencji płatniczych na finansowanie WPR, tj. dla ARiMR i ARR. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości, środki były przekazywane przez dysponenta części na podstawie składanych zapotrzebowań w oparciu o obowiązujące przepisy prawa²⁷.

Dysponent III stopnia w MRiRW nie realizował w 2017 r. wydatków z budżetu środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 337-354, 365-549, 1406-1475)

2.3. Wspólna Polityka Rolna

Limit wkładu publicznego w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej²⁸ określony w ustawie budżetowej na 2017 r. w kwocie 23.486.671 tys. zł został wykonany w wysokości 18.869.315,7 tys. zł²⁹, tj. w 80,3%. Wkład środków europejskich wyniósł 17.157.640,3 tys. zł, tj. 84,5% kwoty planowanej w ustawie budżetowej na 2017 r. w wysokości 20.305.116 tys. zł, a wkład budżetu państwa – 1.711.675,4 tys. zł³⁰, tj. 53,8% planu (3.181.555 tys. zł).

²⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 75, ze zm.

²⁷ Podstawę przekazywania środków stanowiły: art. 10 ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1181, ze zm.) oraz przepisy wykonawcze - rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 sierpnia 2016 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej (Dz. U. poz. 1226) – uchylone z dniem 19 grudnia 2017 r. oraz rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 24 listopada 2017 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej (Dz. U. poz. 2235).

²⁸ Limit wkładu publicznego dla WPR określony został w tabeli nr 2 zał. 16 do ustawy budżetowej na 2017 r.

²⁹ Dane wstępne za 2017 r. na dzień 7 marca 2018 r.

³⁰ Wkład budżetu państwa dotyczy wydatków realizowanych w ramach paragrafów klasyfikacji budżetowej oznaczonych czwartą cyfrą „8” i „9” (PROW).

Limit powyższych wydatków został określony dla trzech części, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi (części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i części 35 – Rynki rolne), a także dla części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe, części 49 – Urząd Zamówień Publicznych oraz części 85 – Budżet wojewodów.

Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich na WPR w 2017 r.³¹ w ramach części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne wyniosły łącznie 18.743.938,7 tys. zł, tj. 96,2% kwoty planu po zmianach w wysokości 19.491.558,9 tys. zł, z tego wydatki ze środków europejskich zrealizowano w kwocie 17.157.640,3 tys. zł, tj. 96% kwoty planu po zmianach (17.880.655 tys. zł), natomiast wydatki budżetu państwa w kwocie 1.586.298,4 tys. zł, tj. 98,5% planu po zmianach (1.610.903,9 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 1494-1504)

Wydatki z budżetu środków europejskich w ramach płatności I filara WPR w części 33 – Rozwój wsi wyniosły 14.118.146,2 tys. zł (tj. 95,3% planu po zmianach) i były wykorzystane na finansowanie:

- płatności w ramach systemu wsparcia bezpośredniego – 14.027.900 tys. zł,
- pomocy dla grup producentów na wstępne pozwolenia – 54.043,1 tys. zł, programów działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych – 7.726,8 tys. zł,
- programu na rzecz poprawy produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich – 6.814,6 tys. zł,
- działania „Zapobieganie zakłóceniom i sytuacjom kryzysowym na rynku” – 2.823,9 tys. zł,
- programu „Owoce i warzywa w szkole” – 1.037,6 tys. zł oraz pozostałych mechanizmów WPR – 17.800,2 tys. zł.

Wydatki z budżetu środków europejskich w ramach I filara WPR w części 35 – Rynki rolne wyniosły 431.904,9 tys. zł (tj. 97,6% planu po zmianach) i były wykorzystane na finansowanie:

- działania „Zapobieganie zakłóceniom i sytuacjom kryzysowym na rynku” – 279.846,5 tys. zł),
- programu „Owoce i warzywa w szkole” – 68.560,7 tys. zł,
- programów działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych – 15.468,2 tys. zł,
- programu na rzecz poprawy produkcji wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich – 5.621,1 tys. zł,
- innych programów – 62.408,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1505-1507, 1514)

W ramach części 33 – Rozwój wsi na realizację przez ARiMR płatności w ramach II filara WPR, czyli PROW 2014–2020 w 2017 r. zaplanowano 3.980.553,2 tys. zł (z tego wydatki z budżetu środków europejskich – 2.623.497 tys. zł i wydatki z budżetu państwa – 1.357.056,2 tys. zł). W 2017 r. wydatkowano 3.951.751,3 tys. zł (tj. 99,3% planu po zmianach), z tego wydatki z budżetu środków europejskich wyniosły 2.607.589,2 tys. zł (tj. 99,4% planu po zmianach), a wydatki ze środków budżetu państwa – 1.344.162,1 tys. zł (tj. 99% planu po zmianach).

³¹ Wydatki na WPR zostały określone w tabeli nr 2 załącznika nr 15 do ustawy budżetowej na 2017 r.

Do końca 2017 r. w ramach PROW 2014–2020 – w szczególności w związku ze zmianą przepisów Unii Europejskiej (UE)³², koniecznością przeprowadzenia kampanii informacyjnej wśród rolników oraz harmonogramem planowanych naborów wniosków – nie uruchomiono dwóch poddziałań i trzech typów operacji³³.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (narastająco od początku realizacji Programu czyli od 2014 r.)³⁴ kwota pomocy, o którą wnioskowali beneficjenci PROW 2014–2020 wyniosła 26.851.748,4 tys. zł, kwota wynikająca z zawartych umów i wydanych decyzji o przyznaniu pomocy – 20.774.293,9 tys. zł (36,2% limitu środków PROW 2014–2020 w wysokości 57.448.753,9 tys. zł³⁵), a kwota zrealizowanych płatności – 9.141.772,5 tys. zł, tj. 15,7% limitu.

Kwota zadeklarowanych wydatków podlegających refundacji z budżetu UE przez ARiMR w ramach PROW 2014–2020, poniesionych do dnia 31 grudnia 2017 r., wyniosła 1.299.117,8 tys. euro. Po uwzględnieniu zaliczki z Komisji Europejskiej w kwocie 260.926,7 tys. euro, wykorzystanie alokacji z 2014 r. ustalonej w kwocie 1.569.517,6 tys. euro pomniejszonej o wysokość rezerwy wykonania w kwocie 94.171,1 tys. euro wyniosło na koniec 2017 r. 105,7%³⁶.

(dowód: akta kontroli str. 592-612, 1514)

2.4. Programy operacyjne 2014–2020

Programy operacyjne³⁷ finansowane były w ramach części 32 – Rolnictwo, w której na ten cel zaplanowano w 2017 r. wydatki z budżetu środków europejskich w wysokości 21.112,3 tys. zł i wydatki z budżetu państwa – 6.358 tys. zł³⁸. Zrealizowane wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 17.393,4 tys. zł, tj. 82,4% planu po zmianach, natomiast zrealizowane wydatki z budżetu państwa – 3.135,9 tys. zł, tj. 49,3% planu po zmianach. Wydatki te zostały przeznaczone na finansowanie projektów realizowanych przez szkoły rolnicze nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 str. 487, ze zm.).

³³ Do końca 2017 r. w ramach PROW 2014–2020 nie zostały uruchomione: poddziałanie „Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych” w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” oraz poddziałanie „Wsparcie korzystania z usług doradczych” obejmujące typy operacji „Świadczenie kompleksowej porady dla rolnika” i „Świadczenie kompleksowej porady dla właściciela lasu” w ramach działania „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw”, a także operacje typu: „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne”, „Kształtowanie przestrzeni publicznej” oraz „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego” w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”.

³⁴ Realizację PROW 2014–2020 ustalono na podstawie sprawozdania rocznego ARiMR w tym zakresie za rok 2017.

³⁵ Limit środków PROW 2014–2020 w wysokości 13.612.211,4 tys. euro został przeliczony według kursu 4,2006 zł/euro.

³⁶ Poziom spełnienia zasady n+3 dla 2014 r.

³⁷ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014–2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014–2020, Regionalny Program Lubuskie 2014–2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014–2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014–2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014–2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014–2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014–2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014–2020.

³⁸ Dodatkowo na realizację programu Erasmus+ zaplanowano w 2017 r. wydatki z budżetu państwa w wysokości 1.731 tys. zł, które zostały wykonane w kwocie 1 725,4 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach.

w Brwinowie. Niepełne wykorzystanie środków na realizację programów spowodowane było m.in: brakiem akceptacji przez właściwe instytucje zarządzające lub pośredniczące części kosztów jako koszty kwalifikowalne, zwrotem kwot przeznaczonych na zadania, które nie zostały zrealizowane z powodów losowych lub przesunięciami zaplanowanych prac ze względu na wystąpienie niesprzyjających warunków atmosferycznych, a także oszczędnościami w wyniku rozstrzygniętych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

(dowód: akta kontroli str. 1410-1411, 1496-1497, 3077-3110)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.5. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Opis stanu
faktycznego

Szczegółowym badaniem objęto następujące podzadania budżetu zadaniowego realizowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części budżetowych:

– 32 – Rolnictwo:

- ✓ 21.3.1. Ochrona zdrowia, zwalczanie chorób zakaźnych i dobrostan zwierząt,
- ✓ 21.3.2. Bezpieczeństwo żywności pochodzenia zwierzęcego, produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, produktów pochodnych i pasz w miejscach ich pozyskiwania, wytwarzania, przetwarzania i składowania oraz transportu,
- ✓ 21.5.4. Pomoc krajowa i wspólnotowa inna niż WPR,

– 33 – Rozwój wsi – 21.5.1. Realizacja systemów wsparcia bezpośredniego,

– 35 – Rynki rolne – 21.5.4. Pomoc krajowa i wspólnotowa inna niż WPR.

Badanie wykazało, że pod względem prawidłowości określenia celów i mierników realizacji podzadań oraz ich monitoringu, przyjęte dla tych podzadań cele i mierniki wynikające z budżetu zadaniowego zostały określone zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Wartość mierników realizacji celów dla powyższych podzadań:

- 21.3.1. – liczba uzgodnionych świadectw zdrowia na towary wysyłane do krajów trzecich w stosunku do ogólnej liczby intencji eksportowych zgłaszanych przez polskich przedsiębiorców (w %) wyniosła 33,3% (plan po zmianach 25%);
- 21.3.2. – liczba uzgodnionych świadectw zdrowia na produkty pochodzenia zwierzęcego i pasze wysyłane do krajów trzecich w stosunku do ogólnej liczby intencji eksportowych dotyczących produktów pochodzenia zwierzęcego i pasz zgłaszanych przez polskich przedsiębiorców (w %) wyniosła 16,5% (plan po zmianach 25%);
- 21.5.4. – powierzchnia ubezpieczonych upraw w stosunku do powierzchni gruntów ornych (w %) w części 32 – Rolnictwo wyniosła 23,7% (plan po zmianach 28,9%), a niepełne wykonanie miernika związane było z podwyższeniem przez zakłady ubezpieczeń stawek taryfowych w związku z występowaniem w ostatnich latach coraz częściej niekorzystnych zjawisk atmosferycznych;
- 21.5.1. – odsetek wypłaconych w terminie płatności bezpośrednich wartość miernika wyniosła 98,2% (plan po zmianach 98,7%);
- 21.5.4. – odsetek wypłaconych w terminie płatności (w %) w części 35 – Rynki rolne wyniosła 100% (plan po zmianach 100%).

Monitoring osiągnięcia stopnia ustalonych celów poszczególnych podzadań budżetowych prowadzony był m.in. na podstawie otrzymywanych od jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawozdań

budżetowych Rb-BZ1 i Rb-BZ2 z wykonania wydatków w układzie zadaniowym oraz miesięcznych danych GUS.

(dowód: akta kontroli str. 3043-3063, 3135-3137, 3318)

Ustalone
nieprawidłowości
Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2017 r. budżetu państwa i budżetu środków europejskich ponoszonych przez dysponenta części oraz dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie wydatków. Zmiany w planie wydatków oraz zrealizowane wydatki przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne oraz dysponenta III stopnia w MRiRW były ponoszone prawidłowo, zgodnie z obowiązującym prawem, celowo i gospodarnie.

3. Sprawozdawczość i księgi rachunkowe

3.1. Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych, łącznych sprawozdań za 2017 r. przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i części 35 – Rynki rolne i sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie powyższych części:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i części 35 – Rynki rolne na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponenta III stopnia w MRiRW) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. W wyniku analizy procedur kontroli zarządczej stosowanych w MRiRW, w tym procedur wewnętrznych w sprawie realizacji budżetu resortu, ustalono, że w sposób racjonalny zapewniono prawidłowe i rzetelne sporządzenie sprawozdań. Skontrolowane sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(dowód: akta kontroli str. 715-716, 2351-2484, 2645-2661, 2668-2843, 2880-2881, 2885-2887, 2972-2980, 3023-3025, 3245-3290, 3451-3452)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2. Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych przeprowadzono u dysponenta części 33 – Rozwój wsi. Kontrolą objęto próbę 53 zapisów księgowych o łącznej wartości 2.336.192,6 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

W trakcie kontroli nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że księgi rachunkowe, stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań dysponenta części 33 – Rozwój wsi obejmujące zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, prowadzone były nieprawidłowo.

(dowód: akta kontroli str. 2874-2983, 3064-3065, 3230-3235)

Ustalono
nieprawidłowości
Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez jednostkę kontrolowaną sprawozdania budżetowe i sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania sporządzono rzetelnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Ewidencja księgowa dysponenta części 33 – Rozwój wsi prowadzona była prawidłowo.

VI. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji budżetu w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Uprzejmie proszę Pana Ministra o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania ustaleń kontroli.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 17 kwietnia 2018 r.

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Krzysztof Kwiatkowski

Podpis

